

JHL:n lausunto: HE 54/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallitus esittää, että iäkkäiden henkilöiden ympärivuorokautisen palveluasumisen toimintayksiköissä asiakasta kohti noudatettavan 0,7 työntekijän henkilöstömitoituksen siirtymäaika jatkettaisiin 1.1.2028 saakka. Ennen sitä edellytettäisiin vähintään 0,65 työntekijän henkilöstömitoitusta.

JHL kiittää mahdollisuudesta olla kuultavana sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Julkisten ja hyvinvointialojen ammattiliitto JHL:n pääsanoma

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpula on uhka koko Suomen työ- ja toimintakyvylle.

JHL pitää tärkeänä, että iäkkäiden henkilöiden ympärivuorokautisen palveluasumisen hoivahenkilöstön 0.7 vähimmäismitoituksesta pidetään pitkällä tähtäimellä kiinni.

Ymmärrämme kuitenkin tarpeen siirtää sen voimaantuloa henkilöstön saatavuuteen liittyvien haasteiden vuoksi.

Mutta, hallituksen ja hyvinvointialueiden on tehtävä laajasti ja heti toimia henkilöstön tilanteen korjaamiseksi.

Tilanne ei korjaannu sillä, että esityksen mukaan mitoituksen muutoksesta johtuen hyvinvointialueilta leikataan 89 miljoonaa euroa vuodessa.

Sosiaali- ja terveydenhuolto, sitä toteuttavat työntekijät ja hyvinvointialueet tarvitsevat lisää rahoitusta.

Mikäli asiaan ei panosteta kunnolla eikä sitä ei resursoida, on sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön saatavuuden tilanne 1.1.2028 vielä nykyistäkin huonompi.

Hallitusohjelman kirjauksia henkilöstöpulan helpottamiseksi on tärkeä alkaa toteuttamaan heti ja taata niille resurssit

Suomessa on vakava sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpula.

Haasteet henkilöstön saatavuudessa eivät ole vain sote-alan sisäinen tai oma ongelma, vaan vaikuttavat koko suomalaisen yhteiskunnan ja kansalaisten työ- ja toimintakykyyn. Siksi hallituksen ja työnantajien on otettava ongelma hyvin vakavasti.

Hallitusohjelmassa on useita hyviä kirjauksia sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpulan helpottamiseksi. Esimerkiksi Hyvän työn ohjelman rahoitus 9 miljoonalla eurolla, henkilöstön työnjaon selkiyttäminen, veto- ja pitovoiman sekä koulutuksen lisääminen sekä tukipalveluiden- ja hoiva-avustajien käytön kasvattaminen.

Näihin toimiin tulee tarttua heti ja rahoitus on varmistettava.

Todellisten tulosten saavuttamiseksi on erittäin tärkeää ottaa yhteistyöhön mukaan työntekijä- ja työnantajajärjestöjen edustajat.

Toimia henkilöstöpulan helpottamiseksi tulee tehdä monella rintamalla

Pelkkä vähimmäismitoitus ei valitettavasti yksinään pelasta tilannetta vanhusten hoidossa. Tilanteen parantamisessa tulee huomioida kaikkien kokonaisvaltaiseen hoitoon ja hoivaan osallistuvien eri ammattilaisten merkitys ja käyttö palveluketjussa.

JHL pitää mm. hyvänä, että hoiva-avustajien määrää lisätään. Tällä hetkellä kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon henkilöstöstä vain 6 % on hoiva-avustajia.

Lisäksi asiakkaiden palvelutarpeen arviointeihin tulee panostaa. Ne tukevat henkilöstöä työnsä hyvässä toteuttamisessa ja ovat yhteiskunnalle pitkällä aikavälillä kustannustehokkain tapa toimia.

Kun 0,7 henkilöstömitoituksen voimaantuloa siirretään, on entistä tärkeämpää pitää kiinni olemassa olevista työntekijöistä ja huolehtia heidän jaksamisestaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon veto- ja pitovoimaa tulee lisätä mm. panostamalla perehdyttämiseen, osaamisen vahvistamiseen, palkkaukseen, työoloihin, työhyvinvointiin ja johtamiseen. Työpaikoilla kehittämistoimenpiteitä tulee tehdä yhteistyössä työntekijöiden kanssa.

Henkilöstöpulan taltuttamiseksi tarvitaan lukuisia muitakin toimia. JHL on tehnyt 19 kohdan listan mahdollisista ratkaisuista:

(<https://www.jhl.fi/app/uploads/2023/04/JHL-ratkaisuehdotukset-sote-henkilöstöpulan-ratkaisemiseksi-2022.pdf>) sekä tiivistelmän:

(<https://www.jhl.fi/app/uploads/2023/04/Tiivistelmä-JHL-nkemyksi-sote-henkilöstöpulan-ratkaisemiseksi2022.pdf>).

Mahdollisuuksia 0,7 mitoituksen saavuttamiseksi on tärkeä seurata ja tehdä toimia, jotta se tulee toteutumaan käytännössä.

Resurssit tulee varmistaa kaikkialla sosiaali- ja terveydenhuollossa

THL:n mukaan lakisääteiseen henkilöstömitoitukseen 0,65 työntekijää asiakasta kohden ylsi 89 prosenttia vanhuspalvelujen toimintayksiköistä toukokuussa 2023. Samainen luku vuonna 2020 oli 31 prosenttia.

Samaan aikaan kotihoidon käyntien määrä on vähentynyt. Käyntejä oli vuonna 2022 esityksen tietojen mukaan 2,2 miljoonaa vähemmän kuin vuonna 2021.

JHL korostaa, että samalla kun mitoitusta ympärivuorokautisessa hoidossa on kiristetty, on tärkeää varmistaa resurssit myös kotihoidossa. Lisäksi JHL kantaa huolta lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentelevistä ammattilaisista. Lapsista ja nuorista kasvaa tulevaisuuden työntekijöitä, jotka kannattelevat yhteiskuntaa ja joiden työpanosta Suomi kipeästi tarvitsee.

JHL näkee, että Suomen tulee ylipäänsä rahoittaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa, sen henkilöstöä ja hyvinvointialueita nykyistä enemmän.